

STRINDBERGSSÄLLSKAPET

Verksamhetsberättelse för år 2023

Strindbergssällskapets styrelse avger härmed berättelse över verksamheten under år 2023, som varit sällskapets sjuttiosjunde verksamhetsår.

Årsmöte

Sällskapets årsmöte hölls på Strindbergsmuseet den 16 maj 2022 under ordförandeskap av Erik Höök med Sara Granath som sekreterare.

Efter att föredragningslistan och kallelsen godkänts, liksom röstlängden fastställts, föredrog sällskapets ordförande verksamhetsberättelsen för 2022, vilken godkändes av årsmötet.

Efter att den formella delen av mötet avslutats kunde ordförande David Gedin överrätta blommor och Strindbergsbyst till 2023 års Strindbergspristagare, professor emerita Gunnel Engwall, som höll ett föredrag om sitt forskningsliv med Strindberg och inte minst den långa – bitvis konfliktfyllda – men till sist framgångsrika utgivningen av August Strindbergs Samlade verk.

Styrelse

Vid årsmötet valdes David Gedin till ordförande på ett år.

Till styrelseledamöter med mandat på två år (till årsmötet 2025) omvaldes:

Leif Magnusson, Göran Söderström, Tryggve Lundh, Cecilia Carlander, Marie-Louise Jaensson Björkén, och nyvaldes Marja Sandin-Wester, Ulrika Lindgren

Följande ledamöter är valda till årsmötet 2024:

Kristina Adolphson, Jan Billgren, Louise Edlind Friberg, Sara Granath och Hannah Hinz Cornelli.

Vid det konstituerande sammanträdet utsåg styrelsen:

Göran Söderström till vice ordförande; Marie-Louise Jaensson Björkén till skattmästare; Sara Granath till sekreterare; David Gedin och Hannah Hinz Cornelli till redaktörer för hemsidan; Cecilia Carlander till redaktör för *Strindbergiana*; Sara Granath till redaktör för *Nya Meddelanden*, biträdd av Jan Billgren, Kristina Adolphson, Ulrika Lindgren och Marja Sandin Wester; Hannah Hinz Cornelli och David Gedin utsågs som ansvariga för sociala medier; Marie-Louise Jaensson Björkén till medlemssekreterare; Leif Magnusson till ansvarig för Strindbergs skrivarestuga på Kymmendö; Göran Söderström och Marie-Louise Jaensson Björkén till sällskapets representanter i styrgruppen för museifonden; David Gedin valdes som ordinarie ledamot och Sara Granath som suppleant i Stiftelsen Strindbergsmuseets styrelse.

Firmatecknare är ordförande och skattmästare, var för sig.

Styrelsen har under året hållit sex protokollförda sammanträden.

Revisorer

Till revisorer på ett år omvaldes Olof Nordin och nyvaldes Åsa Söderberg och som suppleanter omvaldes Kjellåke Henriksson och nyvaldes Christina Björkegren.

Valberedning

Till ledamöter i valberedningen omvaldes Erik Höök, medan David Gedin trätt in under året som ersättare för Catharina Söderbergh.

Hedersledamöter

Hedersledamot är Björn Meidal.

Arbetsgrupper och uppdrag

Sammankallande och ledamöter i nämnden för Museifonden: Erik Höök (sammankallande), David Gedin, Göran Söderström och Marie-Louise Jaensson Björkén.

Klubbmästare: Uppgiften delas av styrelseledamöterna.

Medlemssekreterare: Marie-Louise Jaensson Björkén.

Redaktör för *Nya Meddelanden*: Sara Granath. Redaktionskommitté: Jan Billgren, Kristina Adolphson, Ulrika Lindgren och Marja Sandin Wester.

Ansvarig för August Strindbergs skrifvarstuga på Kymmendö: Leif Magnusson.

Redaktör för *Strindbergiana. Trettioåttonde samlingsen* Cecilia Carlander. I redaktionskommittén Elena Balzamo, David Gedin, Björn Meidal och Per Stam.

Redaktör för sällskapets hemsida har varit Hannah Hinz Cornelli och David Gedin.

Ansvarig för sällskapets deltagande i Bok & Biblioteksmässan i Göteborg har varit Hannah Hinz Cornelli och Louise Edlind Friberg.

Representation i styrelser m.m.

I Stiftelsen Strindbergsmuseets styrelse har sällskapets representanter varit David Gedin (ordinarie) och Sara Granath (suppleant). Revisor i Stiftelsen för sällskapets räkning var Marie-Louise Jaensson Björkén.

Sällskapet är medlem i DELS, De Litterära Sällskapens Samarbetsnämnd.

Under året har det hållits 6 styrelsemöten i Stiftelsen.

Medlemmar

Medlemmarna har minskat blygsamt jämfört med förra året och medlemsantalet uppgick vid årets slut till 303 stycken varav 234 ordinarie, 47 familjemedlemmar och 22 ständiga medlemmar.

Medlemmar har fri entré till Strindbergsmuseet, rabatterat pris vid museets program och rabatt vid bokinköp på museet. Dessutom har de rabatt på Strindbergs Intima teaterns egna föreställningar och på deras samarbeten i den mån av möjlighet,

Nya Meddelanden till Strindbergssällskapet och e-postutskick

Som vanligt har två nummer skickats ut till medlemmarna under året.

– Vi vill passa på att upprepa vår vädjan till medlemmarna att uppdatera sina mejladresser i de fall de bytt, och att gärna ta emot *Nya meddelanden...* digitalt istället för på papper.

Årsboken *Strindbergiana*

Den trettioåttonde samlingen av *Strindbergiana* utgavs i månadsskiftet augusti/september och skickades ut till sällskapet medlemmar i september. Cecilia Carlander var redaktör och medarbetare från Lyth & co ansvarade återigen för formgivning (Sebastian Wadsted) och tryck (via Karl Enequist).

I volymen skriver Rea Ann-Margaret Mellberg, 2022 års Strindbergspristagare, om sina erfarenheter i samband med att översätta Strindberg till grekiska. Magnus Florin tar sig an ett nytt område, det psykografiska – och vad det kan ha haft för betydelse för Strindberg. Andreas Tranvik lyfter frågan om Strindberg och den moderna, ämnesöverskridande intellektualiteten, samt hur denna på sätt och vis har en början i Strindbergs tid och i Sverige hos Strindberg själv.

Två teatervetare bjuder på två olika ingångar till Strindbergs verk. Ulrika Lindgren fördjupar sig i *Spöksonaten* och dess beröringspunkter med upptäckten av röntgenstrålning. Teatervetaren Hélène Ohlsson, som är specialist på skådespelare under Strindbergs tid, studerar författarens förhållande till de stora Dramaten-stjärnorna Ellen Hartman och Gustaf ”Frippe” Fredrikson.

Björn Meidal bidrar med en text som belyser några exempel på hur några av de främsta irländska författarna tagit del av svensk litteratur och dramatik: Joyce, Yeats, Shaw och Beckett – som alla visar sig ha haft en relation till Strindbergs verk.

Programverksamhet

Följande program har arrangerats av Strindbergssällskapet:

22/1 **Strindbergs 174:e födelsedag...**

...firades traditionsenligt på Strindbergsmuseet.

Där kunde Strindbergssällskapet presentera vårens program, medan Där kunde Strindbergssällskapet presentera vårens program, medan museichef Erik Höök berättade om de kommande utställningarna och föreläsningarna på museet.

Ordförande avslöjade också, traditionsenligt årets Strindbergspristagare, Gunnel Engwall, och kunde också berätta den nyheten för henne per telefon så att de närvarande fick höra hur hon överraskad och mycket glad tog emot beskedet.

Smörgåsar och drycker serverades.

Vårens bokcirkel

12/2 *En blå bok 1*

5/3 *Gustav Vasa och Erik XIV*

26/3 *Svarta fanor*

– Se nedan för en närmare beskrivning.

27/3 **Radioteaterlyssning med Ture Rangström**

I mars hade vi förmånen att få lyssna på Alf Sjöbergs klassiska uppsättning ac *Fröken Julie* från 1957 med Inga Tidblad, Ulf Palme, Märta Dorff. Allt under ledning av Ture Rangströms mycket stora och underhållande kunskaper om Strindbergsuppsättningar och dramatik i allmänhet.

13/5 **Iwa Boman och Kristina Adolphson på Stadsmuseets scen.**

Under rubriken ”Många gå derifrån med mina mögelfrön i gråa barken” läste skådespelarna Iwa Boman och Kristina Adolphson Strindbergstexter och om författarens tankar om teaterkonsten, i ett arrangemang av Strindbergs Intima teaters Vänner

14/5 **Strindbergs Intima teaters Vänner på Mosebacke med Strindbergssällskapet.**

På hans dödsdag arrangerade Strindbergs Intima teaters Vänner i samarbete med Strindbergssällskapet en hyllning till Strindberg, där bland annat Kristina Adolphson och Iwa Boman läste ur *Röda Rummet* och Ture Rangström delade med sig av sitt kunnande.

Strindbergssällskapets ordförande David Gedin gav sin hyllning och la en bukett pioner vid foten av Eldhs byst. Allt förevigat av Lars Epstein.

16/5 **Prisföreläsning i samband med årsmötet**

Se ”Årsmötet” ovan.

31/5-1/6 **Den 22a internationella Strindbergskonferensen på KVHAA i Stockholm. "Strindberg och minnet/Strindberg and memory"**.
(Se nedan för närmare beskrivning.)

8/9 **Strindbergsmuseet 50 år**

För ett antal inbjudna firades att Strindbergsmuseet fyllde 50 år i år!

Stiftelsens nya ordförande Ann Mari Engel (V) hälsade välkomna, medan museichef Erik Höök och teaterchef Anna Pettersson öppnade jubiléet.

Därefter läste Marie Göranzon ur *Ockulta Dagboken*, och kulturborgarrådet Torun Boucher talade om Strindbergs betydelse.

Strindbergssällskapet vice ordförande Göran Söderström berättade om skapandet av stiftelsen, liksom Ture Rangström om sina upplevelser från teatern och museet. Konstnären Mia Frankedal presenterade sin nya utställning på museer, "Kvinnorna" som utgjorde porträtt av kvinnorna kring Strindberg i olja och emalj. Slutligen läste Marie Göranzon ur *Fritänkaren*, varefter de som önskade gick ner till Strindbergs Intima teatern och såg föreställningen *Körkarlen*.

16/9 **Utflykt till Dalarö**

"Vädret var perfekt för utflykt, frisk vind och sol och många lyckliga seglare sågs ute på Jungfrufjärden. Samling vid Dalarö brygga, våra ciceroner var Louise Edlind Friberg och Leif Magnusson."

Så beskrev Inger Björklind Bengtsson utflykten till Dalarö den 16 september där 13 deltagare vandrade runt i Strindbergs fotspår. De olika adresserna besöktes och vid Cap Strindberg öppnade sig havet och det blev möjligt att förnimma miljöns inverkan på Strindbergs måleri. Dalarö var viktig i Strindbergs liv och förekommer i flera verk. I Tullhuset finns en liten utställning om detta vilket är värt att framhållas som ett fint lokalt initiativ.

28/9-1/10 **Bok & Biblioteksmässan**

Årets Bokmessa i Göteborg hölls den 28 september till 1 oktober.

Strindbergssällskapet var ett av "De Litterära Sällskapen / DELS", som ställde ut kring en gemensam scen i en del av mässhallen.

I år representerades sällskapet av Hannah Hinz Cornelli och Louise Edlind Friberg med rutinerat och värdefullt bistånd av Katarina Ek-Nilsson och Lars Nilsson. Även Bengt Andreasson hjälpte oss i montern under fredagen.

Årets mässa hade två teman, "Judisk kultur i Sverige" och "Staden i litteraturen". Med anledning av det första temat och det aktuella världsläget var säkerhetsanordningarna rigorösa inom hela mässområdet. DELS scen var flitigt utnyttjad och där pågick nästan hela tiden framträdanden från de olika sällskapen.

Strindbergssällskapets program var ett av de mer välbesökta. Vi framförde ett program om August Strindbergs syn på Staden och dess människor. Precis som i Bokmässans beskrivning av årets teman är dåtiden lika närvarande som nuet i

Strindbergs städer. Hannah talade om utvecklingen som storstaden genomgick under August Strindbergs livstid och hur han skildrade staden både som mötesplats och som kuliss eller miljö för en flanörs promenader. Som belysande exempel på detta läste Louise bland annat inledningen till *Röda rummet* och ett stycke ur *Gamla Stockholm*.

Kristina Adolphson gästade oss på söndagen med ett program om och med August Strindbergs poesi, vilket blev mycket uppskattat.

Försäljningen av böcker och souvenirer gick förhållandevis bra med tanke på konkurrensen från mässans övriga utbud. Intresset för August Strindberg lever. De märktes inte minst på alla de som stannade till vid vårt bord och ville prata och berätta vad hans författarskap betytt för dem.

Hannah Hinz Cornelli och Louise Edlind Friberg

Höstens bokcirkel

24/9 *Ett drömspel*

15/10 *Ensam*

5/11 *Samvetskval*

– Se nedan för en närmare beskrivning.

5/11 Radioteaterlyssning med Magnus Florin

Under Magnus Florins kunniga ledning lyssnade vi på Strindbergs *Ett drömspel* i regi av Bengt Ekerot. Uppsättningen från 1962 innehåller ett överflöd av tidens skådespelargiganter ur alla generationer, från Tora Teje (f. 1893) till Per Myrberg (f. 1933). Däribland Anders Ek, Ulf Palme, Toivo Pawlo, Margaretha Krook, Jarl Kulle, Gio Petré, Stig Järrel, Ingvar Kjellson Erland Josephson, m.fl.

Förutom att ge en presentation av Bengt Ekerot, regissör och skådespelare bl.a. som "Döden" i *Det sjunde inseglet*, berättade Magnus Florin om den för uppsättningen speciellt skapade musiken av den intressanta kompositören Sven-Erik Bäck som bl.a. var medlem av den berömda "Måndagsgruppen".

14/11 "Varje bov får tala till sitt försvar och Shakespeare är hans advokat." Strindberg v. Shakespeare

I samarbete med Strindbergsmuseet samtalande Kent Hägglund från Shakespearesällskapet och Sara Granath om Strindberg relation till The Bard, i samband med 400-årsminnet av publiceringen av The First Folio, Shakespeares första samlade verkutgåva. Moderator: Erik Höök.

12/12 Strindbergs Intima Teaters Vänners glöggmingel

...var Strindbergssällskapet medlemmar inbjudna till teatern, som traditionen numera är.

En alltid lika trevlig tillställning hos vår syskonförening, ledd av Anita Persson.

Studiecirkelverksamhet

1. Bokcirkel på Strindbergsmuseet under 2023

Saras bokcirkel i Röda rummet tuffade på med mycket engagerade deltagare, gamla trotjänare och flera nytillkomna. Under året ägnade vi oss åt *En blå bok I, Gustav Vasa* och *Erik XIV, Ensam*, "Ett halvt ark papper" och *Samvetskval*. Allra mest livad blev diskussionen om Strindbergs elaka nyckelroman *Svarta Fanor*. Glädjande var det att åter tala om *Ett drömspel*, som inledde den allra första cirkelsäsongen.

2. Cirkelverksamhet i övriga landet: Studiecirklar och föreläsningar i Sörmland 2023.

Som tidigare år har verksamheten i Sörmland koncentrerats till föreläsningar och studiecirklar i ABF:s regi i Eskilstuna och Strängnäs.

Under våren 2023 höll Tryggve Lundh en föreläsning om Strindbergs Blå böcker 1907-1912 och studiecirklar om företrädesvis *En blå bok 1* från 1907. Cirkelarna använde också anknytande texter och bredvidläsning i strindbergslitteraturen.

Höstens arbete anknöt till Vasaåret, dvs 500-årsminnet av Gustav Vasas val till konung i Strängnäs 6 juni. Tryggve föreläste härvidlag i Strängnäs, Multeum, om Strindberg och Gustav Vasa allmänt och genom information om verken.

Under hösten fortsattes anknytningen till Vasaåret genom en föreläsning av Tryggve om Strindberg och kungamakten och genom ledning av cirklar i Eskilstuna och Strängnäs om främst *Mäster Olof* (1872) och *Gustav Vasa* (1899) och med utblickar till andra verk som exempelvis *Riksföreståndaren* (1908). Nationalupplagan användes där så var möjligt.

I november 2023 föreläste Tryggve Lundh i samband med Arkivens dag på stadsbiblioteket om Strindberg och ABM, dvs Strindbergs användning av och intresse för arkiv, bibliotek och museer.

/Tryggve Lundh

Konferenser

Den 31 maj-1 juni hölls den Den 22a internationella Strindbergskonferensen på och finansierad av Kungl. Vitterhetskademien (KVHAA) i Stockholm under rubriken "Strindberg och minnet/Strindberg and memory". Konferensen arrangerades av David Gedin i samarbete med KVHAAs ledamot Elena Balzamo, och praktisk hjälp av KVHAAs personal.

Den bevistades av c:a 40 deltagare och innehöll 28 presentationer av 30 deltagare från 11 europeiska länder (bl.a. Ryssland, Rumänien, Polen, Frankrike, Tyskland, Schweiz, Italien, Spanien, Litauen), samt från USA.

Det blev två utomordentligt lyckade dagar, fyllda av intressanta föredrag och diskussioner som gav en både bred och fördjupande bild av Strindberg, hans verk och inflytande i sin samtid och nutid.

Bidragen inkluderar tematiska studier, hur historien har en central plats i Strindbergs verk genom att relatera sig till föreställningar och förhållningssätt med rötter i medeltiden, men också hur hans karaktärer formas av sitt förflutna. Strindberg använde själv historien – från hans allra första försök som dramatiker – som ett återkommande material för egna syften. De var både inlägg i samtida debatt och ett sätt att främja hans egen position.

Likaså framgick hur minnet av Strindbergs verk på olika sätt finns närvarande i nutiden: genom sitt inflytande på dagens dramatiska scener, då nutida författare relaterar sig till honom och hans verk (bl.a. Henning Mankell), eller då hans verk om och om igen översätts till andra språk. Här finns också personliga minnen av att arbeta med Strindbergs texter.

Konferensen kommer resultera i en antologi som beräknas utkomma 2024.

2023 års Strindbergpris till Gunnel Engwall.

Motiveringen löd:

”Strindbergssällskapets styrelse har beslutat att ge 2023 års Strindbergpris till professor emerita Gunnel Engwall, prorektor vid Stockholm universitet 1994-2003, tillförordnad rektor 2003-2004, och preses vid Kungliga Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien 2006-2013.

Gunnel Engwall är språkforskare med inriktning på franska, som efter sin disputation 1974 allt mer har riktat in sig på August Strindbergs texter. Det har resulterat i ett stort antal artiklar: ”*Le plaidoyer d'un fou: un plaidoyer de Strindberg ou de Loiseau?*” 1980, ”*En dåres försvarstal* i Samlade skrifter: en studie kring John Landquists översättning av August Strindbergs *Le Plaidoyer d'un fou*”, 1983, ”*Les Vivisections de Strindberg dans la presse française de 1894 et 1895*” [dix huit cent quatre vingt quatorze et dix huit cent quatre vingt quinze], 1990, med många fler till senast ”Die Gestaltung psychologischer Experimente in *Le Plaidoyer d'un fou*” tillsammans med Alexander Künzli 2020.

Med sin tidiga inriktning på Strindbergs texter valdes hon redan från starten 1981 in i redaktionskommittén för utgivningen av August Strindbergs Samlade verk. Efter den debatt som uppstod om utgåvan skulle vara primärt en folkupplaga eller en vetenskaplig, där valet föll på det senare, blev hon 1989 medlem av ledningsgruppen och dess ordförande 1992. En position hon behöll under 30 år till dess projektet avslutades 2021. Bland hennes många, ovärderliga insatser för att manövrera det ofta besvärliga arbetet att föra utgivningen framåt, ska framför allt framhållas hur hon efter det att Vetenskapsrådet och Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) avslutat sitt engagemang 2002 lyckades säkra finansiering med hjälp av ett flertal andra vetenskapliga donatorer.

Förutom den avgörande insatsen har hon också bidragit till utgivningen genom att redigera den franska originaltexten till *En dåres försvarstal* i volym 25, liksom

redigerat och kommenterat texten i volym 34, *Vivisektioner 2*, tillsammans med Per Stam.

/David Gedin, ordförande”

Sociala medier

Intresset är stort på Facebook och Instagram som uppdateras regelbundet. Här informeras om teaterföreställningar, bokreleaser samt sällskapet, museets och teaterns aktiviteter mm. Årets populäraste inlägg på Facebook informerade om årets *Strindbergiana* i september 2023, inlägget nådde 1177 personer med 355 interaktioner, 148 reaktioner, 23 kommentarer och 6 delningar. Inlägg om våra aktiviteter på Bok och bibliotek i Göteborg var också populära, liksom inlägg om radioteaterlyssningar på Strindbergs Intima Teater och om firandet av Strindbergs födelsedag.

Hemsidan

Hemsidan har numera en väl fungerande struktur och som tidigare ett rikt innehåll, som uppdateras vartefter.

Enligt statistikverktygen besöktes hemsidan drygt 40 000 gånger av cirka 16 300 olika besökare, från en mängd olika länder i världen, främst Sverige men även länder som Storbritanien, Portugal, Ryssland, Brasilien, Hong Kong, USA, etc. En ökning sedan förra året.

Strindbergs skrifvarstuga på Kymmendö

”Strindbergs författarhydda. Skydda minnet!”

Så stod det länge på en skylt utanför Strindbergs skrifvarstuga på Kymmendö. Skylten är förevigad i ett foto som även föreställer Gunnar Berg som poserar i dörröppningen med blicken ställd ut över fjärden mot Bunsön. Gunnar Berg var ”Gustens son” i Hemsöborna.

Bilden finns i Atos Virtanens bok om August Strindberg (1962) och utgör en fin tidsbild för skrifvarstugans historia som startade 1882 och fortsätter genom Strindbergsällskapet's omsorg. Insatsen 2023 bestod i en tjärsmörning av taket med svarttjära medan övriga delar fick en strykning järnvitrol för att hålla liv i fasaden.

Glädjande att notera är den ström av besökare som uppsöker platsen för Hemsöborna och passar på att besöka skrifvarstugan. Att stanna till där för ett ögonblick och tänka hur det lilla utrymmet kunde hjälpa August Strindberg att fånga tidsandan i boken ”Det nya riket”. Skrifvarstugan har enligt uppgift fått stå modell för arkitekter som behöver förhålla sig till rumsligheter för kreativitet. Hur mycket behövs egentligen? Strindberg behövde inte mycket kan vi konstatera.

Ekonomi

För andra året i rad redovisar Strindbergssällskapet ett negativt resultat. Vid sidan om medlemsintäkterna har sällskapet haft inkomster från evenemang och bokförsäljning, men detta sammantaget motsvarar inte de fasta utgifterna samt kostnaden för produktion av *Strindbergiana*. Styrelsen har analyserat resultatet och kommer att föreslå årsmötet 2024 en höjning av medlemsavgiften.

Beträffande den ekonomiska förvaltningen hänvisas i övrigt till bifogade räkenskaper.

Stockholm i april 2024

David Gedin

Göran Söderström

Jan Billgren

Erik Höök

Sara Granath

Tryggve Lundh

Kristina Adolphson

Marja Sandin Wester

Cecilia Carlander

Leif Magnusson

Louise Edlind Friberg

Marie-Louise
Jaensson Björkén

Hannah Hinz Cornelli

Ulrika Lindgren